

Příloha k protokolu o SZZ č.
FF JU v Č. Budějovicích
Vysoká škola:

Ústav estetiky

19.8.2009
Datum odevzdání posudku:

Klára Hrubá
Jméno:
Estetika
Obor:

Recenzent * / Mgr. Denis Ciporanov,
Ph.D
diplomové práce
Vedoucí */
Mgr. Ondřej Dadejčík, Ph.D.
.....

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Umění mezi galerií a ulicí aneb Čím jsou graffiti

.....
(téma)

Autorka se ve své práci rozhodla postihnout dnes v mnoha ohledech aktuální téma - fenomén graffiti. Prostřednictvím velmi různorodých „technik“ zahrnujících expozice vybraných textů, vlastní komentáře, statistické údaje, slovníková hesla, útržky vlastních i citovaných rozhovorů, a konečně i připojený obrazový materiál, mapuje jeho historii i současnost a to především na domácí scéně. Nezůstává však pouze u komplexní dokumentace tohoto fenoménu, nýbrž si klade též otázky konceptuální povahy, týkající se jeho podstaty i např. socio-kulturního pozadí jeho produkce.

První kapitola věnovaná dějinám i současnosti graffiti ospravedlňuje jejich existenci poukazem na historickou kontinuitu nástěnných výtvarných projevů, čímž nutně naráží na počátky kreativity v podobě parientálního umění. Problém nástěnných maleb, jejichž význam dalece přesahuje takto nastíněnou linii, je však předestřený jen velmi kvapně. Dozvídáme se, že hluboká kontinuální souvislost mezi graffiti a původní nástěnnou tvorbou spočívá v přirozené tendenci značkování teritoria, která je navíc vlastní nejen lidem ale i dalším živočichům. Navíc se autorka v rozmezí několika řádků dostává do kontradikce, když nejprve říká, že: „Obrazce na stěnách jeskyní, (jsou) dnes pro nás již často nesrozumitelné“, aby jim bezprostředně přisoudila obecně „velmi konkrétní význam“ (s. 2), což by problém jejich funkce a smyslu činilo triviálním, a tím, jak ukazují vytrvalé pokusy o výklad těchto projevů, ve skutečnosti rozhodně není.

Následující pasáž je již věnována raným dějinám skutečných graffiti, objevujících se od sedmdesátých let nejprve v USA. Jedná se o část práce, která je velmi čtivá a informačně obsažná. Zmíněné ctnosti jdou však na vrub spíše citovaným autorům, z jejichž doslovných textů, či jejich mírných úprav, je celá sentence sestavená a to mnohdy způsobem, který překračuje únosnou hranici, kdy např. na s. 5 a 6 je místo dostatečné a pro tento druh textu adekvátní parafráze ocitován originální zdroj v délce celé jedné strany.

Z hlediska estetiky však poutá největší pozornost kapitola třetí, která, jak ostatně napovídá samotný název práce, tvoří její konceptuální jádro. Studentka zde míní zkoumat (či snad obhajovat?) umělecký charakter graffiti. Bylo by důležité si tedy nejprve položit otázku, co to vůbec znamená, pokud něco označíme za umění. Má tím být myšleno institucionální

ukotvení a uznání dané aktivity? Kurátorský zájem či zájem trhu? Nebo jistá funkcionální dostatečnost, která činí z některých děl graffiti poselství se silným estetickým potenciálem? Aby dával závazek z úvodu smysl, musela by tedy být provedena takováto pozornější konceptuální příprava, namísto pouze neurčitěho odkazu na moc designativních teorií, což v autorčině podání zavání pouhým alibismem, a ne vážně míněným pokusem o determinaci podstaty graffiti a jeho hranic. Navíc, guerillový charakter autentické tvorby, specifické sociální kořeny jejích projevů i její obecně protisystémově orientovaný základ spíše hovoří pro (poly)funkcionální analýzu tohoto problému, jelikož institucionalizace je cestou umrtvení jeho potenciálu, byť přináší posílení jeho komerční role. Bylo by s ohledem na charakter této práce samozřejmě přemrštěné očekávat jasné definice či konkrétní teoretické nástroje pro možnost posouzení statusu každého individuálního díla. Vzhledem k povaze studovaného oboru by však mělo v této otázce zaznít jistě něco více, nežli jen konstatování, že uměním může být v současnosti cokoliv, případně co osoba to jiný názor (s. 11). Nominálním ztotožněním veškeré produkce graffiti s novým žánrem vizuálního umění nic nezískáme (maximálně možnost hovořit o 99% děl v tomto žánru jako o špatném umění), na druhou stranu jeho ignorace je z hlediska vymezení extenze současného uměleckého pole - vzhledem k vývoji aktuální „post-galerijní“ vizuální produkce s její intervencí do veřejného prostoru - nemyšlitelná. Na hranici mezi uměním a mimouměleckými jevy, kterou graffiti okupuje, se proto více než jinde přirozeně nabízí funkcionální analýza problému. Je to kritérium konkrétního funkčního potenciálu všech forem žánru, které autorka příliš nerozvádí, ačkoliv na straně 11. tuto možnost funkcionálního základu pro uznání uměleckého statusu alespoň naznačuje. Kapitola se pak příliš záhy rozpouští v přehledové části mapující současné institucionalizované akce v našem kontextu, aby celkový rozpačitý dojem z této jaderné kapitoly umocnilo množství překlepů, gramatických chyb i pojmových zmatení, kdy si např. na str. 9 autorka plete konstruktivismus s institucionalismem.

Obhajoba kvality, jak autorka nazvala následující část, má mapovat oficiální projekty, které si zaslouží pozornost a snad i uznání jejich umělecké hodnoty. Autorka na str. 15 tvrdí: Musíme si uvědomit, že skutečně dobré graffiti mají perfektně zvládnutou formální stránku. Jsou to čisté jasné linie a plochy vhodně doplňující celý kontext okolního prostoru.“ Tímto nevhodným ztotožněním kvality graffiti s uhlazeností a vytříbeností však redukuje celou jeho podstatnou tradici, reprezentovanou třeba i zmiňovaným Jean Michel Basquitem, jež přesahuje nejcharakterističtější a komerčně vytěženou manýristickou podobu projevů současného mainstreamu, směrem k expresi a „špinavé“ či syrově neučesané autenticitě.

Velký potenciál má rozlišení v kapitole nazvané *Street art* mezi graffiti a současným tzv. streetartem, který je nejčastěji ve formě nálepek a šablon v jistém smyslu subtilní reakcí na vývoj vyprázdňené manýry komerční graffiti estetiky často monumentálních realizací, i tuposti všudypřítomných tagů. Škoda, že autorka nepodnikla soustředěnější analýzu těchto subžánrů i jejich hlubší komparaci.

„V kapitole kritika vandalismu“ se dostává k bolavému místu celého fenoménu – převládající (vesměs konsensuálně chápané) destruktivní povaze produkce znuděných vandalů. Tupost těchto akcí však má nechtěný přesah v podobě formování charakteru těch stránek postindustriálních měst (jako je např. urban sprawl, brown fields, kulturní ghetto atp.), k jejichž specifické estetice začíná být současná teorie citlivá. Stálo by proto za to podniknout soustředěnější analýzu (estetické) funkčnosti v rámci specifických úrovní graffiti tvorby: od jednotlivých tagů, přes tzv. piecy a panely, až po komplexní „patinu“ tvořenou všudypřítomností těchto zářezů na tváři města, stávajících se neodmyslitelnou součástí „vizuální kvality“ mnoha různých „nik“ urbánního prostředí.

Tyto pasáže jsou však opět bohužel poznamenány všeobecně rozšířeným nerespektováním základních návyků ohledně korektního odkazování. To dokresluje „případ“ ze str. 19, a pozn. 34, ve vztahu k odstavci na předchozí straně 18. Autorka nejprve přejatý

text prezentuje doslovně bez jediného odkazu, aby se pak „prozradila“, když zcela identickou pasáž o délce čtvrt strany uvádí opět, tentokrát (o nepřijatelné redundanci nemluvě) v podobě velmi nekonkrétního odkazu (chybí uvozovky dole a z poznámky není vůbec jasné, zda jde o citaci či parafrázi). Pasáž ze str. 23 věnovaná hledání vlastní identity pak již (na základě jejího stylistického srovnání s autorčiným vlastním projevem) zavání přímo plagiátorstvím.

Závěr práce je věnován historickému přehledu vývoje umění s důrazem na jeho emancipování, oproštění od služebných funkcí, kdy má graffiti ztělesňovat právě formu jeho radikálního osvobození. Závěrem budiž zmíněn drobný formální prohřešek, který však též kazí celkový dojem z práce: zcela nečitelné resumé v AJ.

CELKOVÉ HODNOCENÍ:

Práce Kláry Hrubé je zacílená na atraktivní, mnohovrstevnatý jev, vytvářející prostor pro zajímavou analýzu na hranici mnoha oborů (estetika, sociologie, kulturní antropologie, vizuální studia, teorie architektury atp.). Ačkoliv autorka zůstala (jak s ohledem na obsah, tak i na formální stránku práce), stát na půli cesty, sympatický - až nakažlivý - je evidentní entusiasmus, se kterým svou práci vytvářela. Ten prozrazuje vlastní aktivní průzkum terénu, rozhovory se samotnými aktéry i pokus o představení plastického obrazu graffiti prostřednictvím využití mnoha (mnohdy vynalézavých) forem jeho prezentace. Práci proto jednoznačně doporučuji k obhajobě a hodnotím ji jako velmi dobrou.

Velmi dobře

Návrh na klasifikaci bakalářské práce:

.....
podpis vedoucího - recenzenta bakalářské práce

Čes. Budějovicích

19. 8. 2009

V dne

Stupeň kvalifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------

*) Nehodící se škrtněte

